

Témy doktorandských dizertačných prác pre akad. rok 2022/2023

Študijný odbor: Ekológia a manažment

Študijný program: Ekológia a manažment poľnohospodárstva a potravinárstva

ÚSTAV EKONOMIKY A MANAŽMENTU

Školiteľka:

doc. Ing. Daniela Hupková, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Dopytové vzťahy vo vybranej agro-potravinárskej výrobkovej vertikále

Hlavným cieľom dizertačnej práce bude skúmanie dopytových vzťahov v rámci vymedzenej agro-potravinárskej výrobkovej vertikály. Pri skúmaní primárnych a sekundárnych dopytových funkcií bude uplatnená ekonometrická analýza. Práca bude zameraná na súbory dopytových funkcií v rámci spotrebného koša domácností, prípadne v jeho logicky ucelenej časti. Pre zhodnotenie dopytových vzťahov bude zostavený a aplikovaný vhodný model systému dopytových rovníc ako napr. trans logaritmický systém, Roterdamský systém, Almost Ideal Demand System - AIDS systém. Prostredníctvom zostaveného ekonometrického modelu bude skúmaná cenová citlivosť reakcií dopytu. K zhodnoteniu cenovej citlivosti dopytových funkcií v rámci skúmanej výrobkovej vertikály budú využité koeficienty bežnej elasticity, prípadne koeficienty elasticity Marshallovej a Hicksovej dopytovej funkcie. K dosiahnutiu definovaného cieľa dizertačnej práce sa predpokladá využitie databáz ako aj výskumných prác inštitúcií ako Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Výskumný ústav ekológie poľnohospodárska a potravinárska, Eurostat, Štatistický úrad SR, NBS, World bank atď. Výskumné úlohy, ktorých súčasťou bude riešená téma: Dopyto-orientovaný výskum pre udržateľné a inovatívne potraviny, DSV Drive 4SIFOOD, projekt VEGA 1/0808/21 „Zhodnotenie dopadov klimatických zmien na sektor poľnohospodárstva a možnosti adaptácie“.

Téma pre uchádzačov o dennú formu štúdia.

ÚSTAV HOSPODÁRSKEJ POLITIKY A FINANCIÍ

Školiteľ:

doc. Ing. Ivan Holúbek, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Výhody a riziká spojené s investovaním formou zelených dlhopisov

Klimatická zmena je súhrnom zmien klímy, ktoré sa prejavujú rastom priemernej globálnej teploty, rastom priemernej lokálnej teploty, rastom priemernej zrážkovej aktivity, rastom veternosti a rastom teplotných, zrážkových a búrkových extrémov. V otázke príčin klimatickej zmeny existuje konsenzus (IPCC panel), že hlavným faktorom sú ľudskou činnosťou produkované skleníkové plyny, ktoré spúšťajú niekoľko zosilňujúcich a zoslabujúcich spätných väzieb. Prognózy klimatických zmien naznačujú, že rozsah a rýchlosť zmien spôsobených zvyšujúcou sa koncentráciou skleníkových plynov v atmosfére sú v histórii ľudstva bezprecedentné a v mnohých prípadoch dramaticky zmenia dostupnosť a kvalitu prírodných zdrojov. Klimatické extrémne pôsobia každý rok rozsiahle hospodárske škody a očakáva sa, že riziká sa budú zvyšovať s pokračujúcim sociálno-ekonomickým

rozvojom a zmenou klímy. Medzinárodný menový fond predpokladá, že klimatická zmena a zmeny prírodných podmienok budú mať veľký vplyv na stabilitu finančného sektora. Výzvou bude hľadanie spôsobov odvrátenia hrozieb a financovanie opatrení, ktoré sú s klimatickou zmenou spojené. Cieľom dizertačnej práce je analýza možností financovania projektov formou zelených dlhopisov. Zelený dlhopis je cenný papier s pevným výnosom, ktorý navyšuje kapitál na použitie v projektoch alebo činnostiach so špecifickými cieľmi udržateľnosti z hľadiska klímy alebo životného prostredia. S využitím štatistických metód porovná výnosy zeleného a štandardného dlhopisu z krátkodobého a dlhodobého hľadiska a analyzuje faktory a riziká vplývajúce na ich výnosové krivky. V závere práce zhodnotí autor trendy investovania do spoločensky aj ekologicky zodpovedných firiem nie len na základe princípov ESG ale aj klasických metód hodnotenia zelených investícií z hľadiska rentability, zadlženosti, likvidity a trhovej ceny akcií.

Téma pre uchádzačov o dennú a externú formu štúdia.

Školiteľ:

prof. Ing. Ján Pokrivčák, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Vplyv poľnohospodárstva a Spoločnej Poľnohospodárskej Politiky EÚ na životné prostredie

Najmenej 40 percent rozpočtu SPP EÚ sa vynaloží na environmentálne verejné statky v novom programovom období 2021 - 2027, čo predstavuje zároveň 30 percent druhého piliera SPP. V oblasti životného prostredia existujú tri špecifické ciele novej SPP: prispôbenie a zmiernenie dopadov klimatických zmien, ochrana prírodných zdrojov a biodiverzita. Dizertačná práca zhodnotí účinky SPP v predchádzajúcom programovom období a analyzuje nové zásahy SPP. V rámci dizertačného výskumu sa budú zbierať všetky príslušné ukazovatele, ktoré merajú dopady poľnohospodárskej politiky na životné prostredie a vykonávajú hospodársku a štatistickú analýzu.

Téma pre uchádzačov o dennú formu štúdia.

Školiteľ:

prof. Ing. Ján Pokrivčák, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Zdieľaná ekonomika v poľnohospodárstve

Zdieľaná ekonomika naberá na dynamike v mnohých krajinách. Po uplatnení v oblasti cestovného ruchu, dopravy, zdieľaná ekonomika sa v poľnohospodárskom sektore začína presadiť čoraz viac. Sektor poľnohospodárstva čelí mnohým problémom na celom svete. Medzi problémami, s ktorými sa stretávame, patrí disparita cien komodít na úrovni prvovýrobcov a konečných spotrebiteľov. Poľnohospodári často dostávajú len malý podiel marže, zatiaľ čo veľké marže využívajú obchodníci alebo sprostredkovatelia. Medzi ďalšie problémy, s ktorými sa stretávajú poľnohospodári, je nedostatok informácií. Výsledkom je, že poľnohospodári nemôžu dobre riadiť svoju úroveň produkcie, aby sa prispôbili súčasnej trhovej cene alebo predvídali cenový trend. Ďalším hlavným problémom je nedostatočný prístup k finančným zdrojom, ktorý obmedzuje ich schopnosť rozšíriť svoju produkciu. Vzhľadom na uvedené problémy sa niekoľko začínajúcich podnikov a podnikateľov pokúsilo využívať technológiu na výrobu lepších poľnohospodárskych výrobkov, vytvoriť platformy na poskytovanie kapitálu poľnohospodárom prostredníctvom finančných platforiem, ako aj znížiť zdĺhavý distribučný reťazec vytvorením platformy elektronického obchodu, ktorá umožňuje poľnohospodárom alebo dodávateľom posielat' alebo dodávať výrobky priamo

zákazníkom. Tieto aplikácie sú v podstate implementáciou zdieľaných ekonomických modelov. Existujú rôzne definície zdieľanej ekonomiky. Zdieľane hospodárstva, zdieľaná ekonomika alebo platforma spoločnej spotreby je v podstate hospodársky systém, v ktorom sú aktíva alebo služby zdieľané medzi súkromnými osobami, a to buď zadarmo, alebo za poplatok, zvyčajne prostredníctvom platformy. Cieľom dizertačnej práce bude hodnotenie prípadov zdieľanej ekonomiky pri ich zameraní sa na zvýšenie dobrých životných podmienok poľnohospodárov tým, že umožnia poľnohospodárom stať sa agropodnikateľmi a vytvoriť účinný poľnohospodársky ekosystém. V práci sa rata s uskutočnením dotazníkového prieskumu a získané údaje budú slúžiť na vypracovanie analýzy pomocou ekonometrických modelov a metód. Závěry budú slúžiť aj ako odporúčania pre príslušne rezortne orgány .
Téma pre uchádzačov o dennú formu štúdia.

Školiteľ:

doc. Ing. Artan Qineti, PhD.

Téma dizertačnej práce:

VPLYV COVID PANDÉMIE NA EKONOMIKU A SEKTOR CESTOVNÉHO RUCHU V REGIÓNE JUHOVÝCHODNEJ EURÓPY

Celosvetová pandémia COVID-19 zasiahla sektor cestovného ruchu uzavretím hraníc, zníženou prepravou turistov a turistického dopytu. Mnohé rozvojové krajiny, ale aj región juhovýchodnej Európy, kde sa sektor cestovného ruchu významnou mierou podieľa na hrubom domácom produkte, čelí značným ekonomickým dôsledkom. Cestovný ruch prepája domáce sektory ako napr. doprava, ubytovanie, produkcia nápojov a potravín, maloobchod, a preto zohráva dôležitú úlohu na príjmoch domácnosti. Doktorandský výskum posúdi makroekonomické vplyvy COVID-19 na sektor cestovného ruchu a ekonomiku regiónu Juhovýchodnej Európy formou prípadových štúdií zasiahnutých rozvojových ekonomík. V rámci doktorandského výskumu budú implementované ekonometrické modely na simuláciu a kvantitatívnu analýzu ekonomických dopadov pandémie COVID-19 s osobitným dôrazom na sektor cestovného ruchu v regióne Juhovýchodnej Európy.

Téma pre uchádzačov o dennú a externú formu štúdia.

Školiteľ:

doc. Ing. Artan Qineti, PhD.

Téma dizertačnej práce:

VPLYV COVID PANDÉMIE NA EKONOMIKU A SEKTOR CESTOVNÉHO RUCHU V REGIÓNE MENA

Celosvetová pandémia COVID-19 zasiahla sektor cestovného ruchu uzavretím hraníc, zníženou prepravou turistov a turistického dopytu. Rozvojové krajiny, ako napr región MENA, kde sa sektor cestovného ruchu významnou mierou podieľa na hrubom domácom produkte, čelí značným ekonomickým dôsledkom. Cestovný ruch prepája domáce sektory ako napr. doprava, ubytovanie, produkcia nápojov a potravín, maloobchod, a preto zohráva dôležitú úlohu na príjmoch domácnosti. Doktorandský výskum posúdi makroekonomické vplyvy COVID-19 na sektor cestovného ruchu a ekonomiku regiónu Blízkeho východu a severnej Afriky formou prípadových štúdií zasiahnutých rozvojových ekonomík. V rámci doktorandského výskumu budú implementované ekonometrické modely na simuláciu a kvantitatívnu analýzu ekonomických dopadov pandémie COVID-19 s osobitným dôrazom na sektor cestovného ruchu v regióne MENA.

Téma pre uchádzačov o dennú a externú formu štúdia.

Školiteľ:

doc. Ing. Roman Serenčič, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Regeneratívne poľnohospodárstvo

Cieľom dizertačnej práce bude zhodnotiť podmienky na zavedenie a rozvoj regeneratívneho poľnohospodárstva v SR, najmä ako sa plnia ciele udržateľného poľnohospodárstva, ekologického a precízneho poľnohospodárstva, zameranie podpôr a podmienky ich získania (krížové plnenie, ekoschémy, strategický plán), požiadavky spracovateľov a obchodu vrátane spracovania dát a ich vyhodnotenia na základe vybraných ukazovateľov. Zmena klímy je jednou z najväčších výziev spoločnosti a jednou z najväčších rizík pre budúcnosť agropotravinárskeho podnikania. Potrebujeme spoluprácu výroba – spotrebiteľ – vláda - EÚ, aby sa vytvorili jasné a spravodlivé pravidlá pre podnikateľov, aby dosiahli pokrok. Výroba surovín musí vytvárať pozitívne environmentálne a sociálne vplyvy v podobe ochrany ekosystémov, biodiverzity a znižovania emisií spôsobených poľnohospodárstvom; na druhej strane prijímanie udržateľných postupov a správnej poľnohospodárskej praxe zvýši životnú úroveň a pomôže tiež vytvárať ekonomické príležitosti vo vidieckych oblastiach a zvyšovať potravinovú bezpečnosť. V živočíšnej výrobe pôjde o: zníženie metánu produkovaného zvieratami, kŕmenie hospodárskych zvierat udržateľnejším krmivom, zvyšovanie produktivity fariem prostredníctvom lepšieho manažmentu zvierat, manažment pasienkov a zvyšovanie ukladania uhlíka v pôde a inovácie – spolupráca veda – prax. V rastlinnej výrobe pôjde o: agrolesníctvo, prevenciu a nápravu zmien vo využívaní pôdy a zlepšenie zdravia pôdy. Je potrebné zvýšiť naše úsilie o ochranu a obnovu vidieckych produkčných oblastí a v spolupráci s poľnohospodármi, potravinármi, obchodníkmi a spotrebiteľmi zvýšiť biodiverzitu a obmedziť emisie skleníkových plynov. V neposlednom rade pôjde o zlepšenie transparentnosti, teda, odkiaľ pochádzajú potraviny, suroviny a prísady a ako sa vyrábajú. Téma pre uchádzačov o dennú a externú formu štúdia.

Školiteľ:

doc. Ing. Marián Tóth, PhD.

Téma dizertačnej práce:

Nástroje na znižovanie rizikovosti fariem v rámci SPP 2023-2027 na Slovensku

V ostatných rokoch sa rizikovosť poľnohospodárstva zvyšuje najmä v dôsledku biologických a klimatických procesov, čo má negatívny vplyv na stabilitu produkcie, cien a príjmov poľnohospodárov. Nestabilita vedie k znižovaniu investícií, čím sa zhoršuje konkurencieschopnosť pôdohospodárstva. Je preto dôležité hľadať riešenia na riadenie rizika v kontexte otvorených trhov a zhoršujúcich sa klimatických prejavov. Poistenie rizika na farmách na Slovensku je nedostatočné. Podľa odhadov je na Slovensku poistenosť fariem 35%, kým v Česku je to 55% a v Rakúsku okolo 80%. Nízka miera komerčného poistenia je dôsledkom vysokých cien za poistenie, nevhodnej ponuky poisťných produktov, resp. nepokrytia niektorých dôležitých rizík komerčným poistením na Slovensku, vysokej spoluúčasti, nestálej poľnohospodárskej politiky vo vzťahu k poisteniu a nízkej informovanosti. Problémy sú hlavne s ťažko poistiteľnými rizikami. Čisto komerčné poisťné trhy nefungujú z hľadiska verejného záujmu pre oblasť poľnohospodárstva úplne dokonale. Väčšina členských štátov EÚ preto podporuje riadenie rizika v poľnohospodárstve z verejných zdrojov. Ide buď o podporu komerčného poistenia, podporu vzájomných poisťných fondov, alebo ex ante, resp. ex post kompenzáciu výdavkov na sanovanie strát a škôd po katastrofách, pričom takéto katastrofické riziká sú na komerčnom princípe buď

ťažko poistiteľné alebo nepoistiteľné. V novej SPP na roky 2021 – 2027 sa podľa návrhu Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ o strategických plánoch vyžaduje od členských štátov zabezpečiť podporu riadenia rizika prostredníctvom verejných politík. Slovenská republika má na roky 2019 až 2023 notifikovanú štátnu pomoc v oblasti riadenia rizika na základe Nariadenia Komisie (EÚ) č. 702/2014 z 25. júna 2014, ktorým sa určité kategórie pomoci v odvetví poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a vo vidieckych oblastiach vyhlasujú za zlučiteľné s vnútorným trhom pri uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. V Strategickom pláne SPP Slovenská republika musí podľa návrhu Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ o strategických stanoviť spôsob podpory riadenia rizika na nasledujúce obdobie. Dizertačná práca bude hodnotiť rizikovosť fariem v podmienkach Slovenskej republiky, zdroje rizika a mieru, akou jednotlivých nástroje na znižovanie rizika môžu prispieť k zníženiu rizika podnikania fariem. Na základe dát o cenách, produkcii, výnosoch komodít rastlinnej výroby a živočíšnej výroby práca posúdi mieru produkčného, cenového a výnosového rizika poľnohospodárskej výroby. Na základe dopadu nástrojov na znižovanie rizikovosti a skúseností z iných krajín budú formulované závery a odporúčania pre tvorcov politík. Téma pre uchádzačov o dennú formu štúdia.

ÚSTAV ŠTATISTIKY, OPERAČNÉHO VÝSKUMU A MATEMATIKY

Školiteľka:

prof. Ing. Ľubica Bartová, CSc.

Téma dizertačnej práce:

Investície poľnohospodárskych podnikov

Potravinový systém EÚ čelí vážnym výzvam spojeným s adaptáciou na klimatickú zmenu, pandémiu Covid 19 a ekonomický šok súvisiaci s vojnou na Ukrajine. Trvalodržateľné poľnohospodárstvo, znižovanie jeho závislosti na vstupoch z krajín mimo EÚ bude v súlade s Európskou zelenou dohodou hlavným smerovaním poľnohospodárskych politík a poskytovaných podpôr ktoré z nej vyplývajú. Dizertačná práca bude zameraná na hodnotenie investičného správania sa poľnohospodárskych podnikov na Slovensku v rokoch 2014 - 2023. Cieľom práce bude hodnotenie vývoja investícií poľnohospodárskych podnikov a vplyv faktorov ktoré investície podnikov v sledovanom období ovplyvnili, vrátane pandémie Covid 19, vojny na Ukrajine a dlhodobých cieľov vyplývajúcich z Európskej zelenej dohody. Skúmané budú efekty investičných podpôr druhého piliera Spoločnej poľnohospodárskej politiky na investičné správanie sa podnikov, so zameraním na inovatívne zelené investície a udržateľnosť agropotravinárskeho reťazca. Použité budú mikroudaje poľnohospodárskych podnikov z národných databáz a databáz EÚ. Aplikované budú kombinované prístupy kvantitatívnych a kvalitatívnych metód. Pre odhady efektov politík budú použité modely panelových údajov, semiparametrické prístupy a metódy kontrafaktuálnej analýzy.

Téma pre uchádzačov o dennú a externú formu štúdia.